

150 harhautumistilannetta juristin käyttäessä tekoälyä

Johdanto

Päätösvinoumia koskevan tutkimuksen klassinen lähtökohta on Daniel Kahnemanin ja Amos Tverskyn työ, jossa osoitettiin, että ihmiset eivät muodosta arvioitaan puhtaasti formaalisen rationaalisuuden mukaisesti, vaan käyttävät päätöksenteossa usein heuristiikkoja eli nopeita peukalosääntöjä. Nämä helpottavat arjen ja asiantuntijatyön tiedonkäsittelyä, mutta samalla ne altistavat arvioinnin systemaattisille virheille. Heuristiikat eivät siis johda vain satunnaisiin erehdyksiin, vaan ennakoitaviin vinoumiin, jotka voivat toistua samanlaisina eri tilanteissa. Kahnemanin myöhempi työ rajallisen rationaalisuuden ja intuitiivisen arvioinnin parissa vahvisti käsitystä siitä, että inhimillinen harkinta on altis rakenteellisille vääristymille myös silloin, kun päätöksentekijä toimii vilpittömästi ja kokee arvioivansa asiaa huolellisesti.

Oikeudellisessa kontekstissa tällä havainnolla on erityinen merkitys. Juridiikka rakentuu ihanteelle rationaalisesta, perustellusta ja kontrolloidusta harkinnasta. Käytännössä oikeudellinen arviointi tapahtuu kuitenkin usein epävarmuuden, tiedollisten puutteiden, ajallisen paineen ja kilpailevien kertomusten keskellä. Juuri tällaisissa oloissa heuristiikat ja vinoumat saavat helposti vaikutusvaltaa. Kansainvälisessä tutkimuksessa onkin jo pitkään osoitettu, että myöskään tuomarit eivät ole immuuneja samoille kognitiivisille ilmiöille kuin muut päätöksentekijät. Tutkimuskirjallisuudessa on havaittu esimerkiksi ankkuroinnin, kehystämisen ja muiden heurististen vaikutusten voivan näkyä oikeudellisessa harkinnassa, vaikka päätöksentekijät samalla pyrkivät objektiivisuuteen ja oikeudellisesti asianmukaiseen perusteluun.

Tämä tutkimus ChatGPT:n kanssa rakentuu ajatukselle, että juridiikassa ei riitä pelkkä yleinen tietoisuus siitä, että "harhoja on olemassa". Tarvitaan systemaattinen tapa tunnistaa, nimetä ja jäsentää ne kohdat, joissa ajattelu voi vinoutua. Tämä harhautumisen riski koskee juristityötä myös tekoälyä käytettäessä.

Tässä mallia siihen, miten tekoälyn ja juristin yhteistyössä voi harhautua, ja miten tätä harhautumista voi torjua.

150 tilannetta analysoituna

1. Aesthetic–usability effect

1. Nimi suomeksi: Esteettisyys–käytettävyys-efekti

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoälyn käyttöliittymän tai vastausten "kauneus" (esim. hyvän kieliäsun tai visuaalisuuden vuoksi) voi johtaa siihen, että juristi pitää järjestelmää luotettavampana tai tarkempänä kuin se on.

Esimerkki: Juristi valitsee tekoälyavustajan ehdottaman sopimusluonnoksen, koska se näyttää hyvin muotoillulta, vaikka sen sisältö on juridisesti puutteellinen.

3. Torjunta: Juristin tulee arvioida sisällön oikeellisuus erikseen, esimerkiksi vertaamalla lakiin tai aiempiin ennakkopäätöksiin, eikä antaa ulkoasun vaikuttaa liikaa arvioon sisällön laadusta.

2. Attribute substitution

1. Nimi suomeksi: Ominaisuuden korvaaminen

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly saattaa korvata monimutkaisen juridisen arvion helpommalla mittarilla.

Esimerkki: Kun pitäisi arvioida, rikkooko teko tiettyä lakia (vaikea arvio), tekoäly saattaa käyttää tilastollista "samankaltaisuus aiempiin tapauksiin" -arviointia, joka ei huomioi juridisia yksityiskohtia.

3. Torjunta: Juristin tulee tiedostaa, että tekoäly käyttää heuristiikkoja ja varmistaa, että monimutkaiset juridiset arvioinnit perustuvat lakiin, ei vain samankaltaisiin tapauksiin.

3. Availability heuristic

1. Nimi suomeksi: Saatavuusvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi painottaa tietoa, joka on helpommin saatavilla (esim. uusia tai tunnettuja tapauksia), ohittaen harvinaisemmat mutta tärkeämmät ennakkotapaukset.

Esimerkki: Tekoäly ehdottaa ratkaisua, joka perustuu mediassa paljon käsiteltyyn tapaukseen, vaikka se ei ole juridisesti relevantti.

3. Torjunta: Juristi voi tarkistaa lähteet ja vaatia tekoälyltä perusteluja valituille ratkaisuille. Myös vähemmän tunnetut ennakkotapaukset tulee huomioida.

4. Conjunction fallacy

1. Nimi suomeksi: Konjunktiovirhe

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi antaa tarkemmalta vaikuttavan, mutta epätodennäköisemmän ennusteen tai tulkinnan.

Esimerkki: Tekoäly arvioi, että "asiakas on todennäköisesti syyllinen petokseen ja väärentämiseen" vaikuttaa uskottavammalta kuin että "asiakas on syyllinen petokseen", vaikka yhdistetyn väitteen todennäköisyys on matalampi.

3. Torjunta: Juristi voi tarkistaa väitteiden todennäköisyydet erikseen ja varmistaa, ettei tekoäly esitä monimutkaisempaa tulkintaa todennäköisempänä kuin yksinkertaisempaa.

5. Hot-cold empathy gap

1. Nimi suomeksi: Kuuma–kylmä empatiavaje

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly ei välttämättä huomioi tunne- tai stressitilanteiden vaikutusta ihmisten käyttäytymiseen oikeustilanteissa.

Esimerkki: Tekoäly arvioi, että sopimusrikkomus oli rationaalinen päätös, vaikka todellisuudessa osapuoli toimi stressitilassa.

3. Torjunta: Juristin tulee lisätä kontekstietoa tekoälyn arvioon, erityisesti kun ihmisten tunnetiloilla voi olla vaikutusta tekoihin tai päätöksiin.

6. Tachypsychia

1. Nimi suomeksi: Aikakäsityksen vääristyminen

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Vaikka tämä vinouma liittyy ensisijaisesti ihmispsykologiaan (ei suoraan tekoälyyn), se voi vaikuttaa siihen, miten juristi tulkitsee kiiretilanteessa tekoälyn antamia neuvoja.

Esimerkki: Juristi kiireessä kokee ajan hidastuvan ja voi yli- tai aliarvioida tekoälyn antaman ratkaisun merkityksen.

3. Torjunta: Juristin on hyvä pitää taukoja kiireellisissä tilanteissa ja arvioida tekoälyn tuottama tieto uudelleen rauhallisemmassa tilassa.

7. Time-saving bias

1. Nimi suomeksi: Ajan säästämisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoälyn käyttöönottoa saatetaan perustella liioitellulla ajansäästöllä – ja silloin sen

antamien vastausten tarkkuus jää arvioimatta.

Esimerkki: Juristi käyttää tekoälyä riita-asian analysointiin uskoen saavansa nopeasti oikean tulkinnan, vaikka tekoäly vain pintapuolisesti analysoi sopimuksen ehtoja.

3. Torjunta: Ajansäästöä tulee arvioida realistisesti – tekoälyn tuottamat vastaukset tulee tarkistaa perusteellisesti ennen käyttöä.

8. Travis syndrome

1. Nimi suomeksi: Travis-syndrooma (nykyhetken yliarvostus)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi painottaa liikaa nykytilannetta tai viimeisimpiä tapahtumia, ja vähätellä historiallisia ratkaisuja tai pitkäaikaisia periaatteita.

Esimerkki: Tekoäly suosittelee uutta, vielä testaamatonta tulkintaa uudesta lainsäädännöstä ja ohittaa vakiintuneet periaatteet.

3. Torjunta: Juristi voi vaatia tekoälyltä perusteluja vanhoihin ennakkotapauksiin ja huomioida ajallisen kontekstin vaikutuksen arvioon.

9. Anchoring bias (Focalism)

1. Nimi suomeksi: Ankkurointivirhe

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi takertua ensimmäiseen annettuun tietoon liikaa.

Esimerkki: Jos ensimmäinen tekoälyn antama vahingonkorvausarvio on 10 000 €, juristi voi käyttää sitä "ankkurina", vaikka oikea summa olisi 5 000 € tai 20 000 €.

3. Torjunta: Juristin tulisi tarkistaa päätökset useista riippumattomista näkökulmista ja pyytää tekoälyltä useita vaihtoehtoisia laskelmia tai arvioita.

10. Base rate fallacy (Base rate neglect)

1. Nimi suomeksi: Perusjoukon harha (tai perusosuuden laiminlyönti)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi keskittyä liikaa yksittäistapaukseen ja sivuuttaa tilastollisesti merkittävemmän yleistiedon.

Esimerkki: Juristi arvioi syyllisyyden perustuen epäillyn käyttäytymiseen, vaikka tilastollisesti vastaavanlainen käyttäytyminen on yleistä myös syyttömällä.

3. Torjunta: Juristin tulee painottaa myös yleistä tilastotietoa arvioinnissaan eikä antaa yksityiskohtien hämärtää kokonais kuvaa.

11. Dunning–Kruger effect

1. Nimi suomeksi: Dunning–Kruger-vaikutus

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoälyn käyttäjä voi yliarvioida ymmärryksensä tekoälyn toiminnasta tai lakitermien merkityksestä.

Esimerkki: Juristi käyttää tekoälyä tulkitsemaan monimutkaista verolainsäädäntöä ymmärtämättä, että tekoäly ei ole varma vastauksestaan.

3. Torjunta: Käyttäjän on tärkeä tuntea omat rajansa ja käyttää asiantuntijalausuntoja tai varmistaa tekoälyn ehdotusten lähteet ja epävarmuudet.

12. Gambler's fallacy

1. Nimi suomeksi: Uhkapelaajan harha

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi olettaa, että aiemmat tapahtumat vaikuttavat satunnaisten tapahtumien todennäköisyyksiin.

Esimerkki: Juristi ajattelee, että koska edelliset kolme kärjätapausta voitettiin, seuraava todennäköisesti hävitään – vaikka tapaukset ovat toisistaan riippumattomia.

3. Torjunta: Juristin tulee arvioida jokainen tapaus itsenäisesti sen omien faktojen ja lainsäädännön perusteella.

13. Hard–easy effect

1. Nimi suomeksi: Vaikea–helppo-efekti

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi aliarvioida helppojen tehtävien vaikeutta ja yliarvioida vaikeiden tehtävien onnistumista.

Esimerkki: Juristi luottaa liikaa tekoälyyn vaikeassa kansainvälisessä sopimuksessa, mutta ei tarkista helppoa prosessimuotoa, jossa tekoäly tekee virheen.

3. Torjunta: Juristin tulee suhtautua kriittisesti sekä helppoihin että vaikeisiin tehtäviin ja tarkistaa aina tekoälyn tuottama tieto riippumatta tehtävän näennäisestä vaikeudesta.

14. Hot-hand fallacy

1. Nimi suomeksi: Kuuman käden harha

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi uskoa, että tekoäly tekee yhä parempia päätöksiä, jos se on aiemmin onnistunut.

Esimerkki: Juristi luottaa tekoälyn ratkaisuun liian varauksetta, koska se "osui oikeaan" aiemmassa keississä.

3. Torjunta: Juristin tulee arvioida jokaista ratkaisua itsenäisesti, ei nojaten edellisten onnistumisten illuusioon.

15. Insensitivity to sample size

1. Nimi suomeksi: Näytteen koon huomioimatta jättäminen

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi tehdä johtopäätöksiä liian pienestä aineistosta.

Esimerkki: Tekoäly ehdottaa oikeuskäytäntöä kolmen tapauksen perusteella, vaikka ne eivät riitä yleistettävään tulkintaan.

3. Torjunta: Juristi voi varmistaa, että tekoälyn johtopäätökset perustuvat riittävän suureen ja kattavaan aineistoon.

16. Interoceptive bias (Hungry judge effect)

1. Nimi suomeksi: Sisäisen tilan vinouma (tai "nälkäisen tuomarin efekti")

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Vaikka tekoäly itse ei tunne nälkää tai väsymystä, juristin oma vireystila voi vaikuttaa siihen, miten hän tulkitsee tekoälyn ehdotuksia.

Esimerkki: Väsynyt juristi hyväksyy tekoälyn suosituksen kyseenalaistamatta sitä, koska ei jaksaa tarkistaa sen perusteluja.

3. Torjunta: Juristin kannattaa pitää huolta omasta vireystilastaan ja tehdä tärkeitä päätöksiä silloin, kun keskittyminen on parhaimmillaan.

17. Conservatism (Regressive bias)

1. Nimi suomeksi: Konservatismi-vinouma (tai taantumaharha)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi tasoittaa ääripäitä ja aliarvioida merkittäviä poikkeuksia.

Esimerkki: Tekoäly arvioi, että todennäköisyys menettää juttu on "50/50", vaikka faktat puoltavat selvästi toista puolta.

3. Torjunta: Juristin tulee pyytää tekoälyltä perusteluja arviolleen ja tarkistaa, ettei malli ole liian "keskiarvoistava".

18. Subadditivity effect

1. Nimi suomeksi: Aliyhteenlaskennan vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi arvioida kokonaisuuden todennäköisyyden pienemmäksi kuin sen osien

yhteenlaskettu todennäköisyys.

Esimerkki: Tekoäly arvioi, että "oikeudenkäynnin voittaminen" on epätodennäköistä, vaikka eri osa-alueet (kuten todisteet, lausunnot, jne.) ovat kaikki vahvoja.

3. Torjunta: Juristi voi pilkkoa tapauksen osiin ja tarkastella, miten ne vaikuttavat lopputulokseen yhdessä.

19. Systematic bias

1. Nimi suomeksi: Systemaattinen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoälyn malli voi olla vinoutunut koulutusdatan perusteella ja tuottaa johdonmukaisesti vääristyneitä arvioita.

Esimerkki: Tekoäly arvioi etniseen vähemmistöön kuuluvien asiakkaiden tapaukset keskimäärin huonommiksi johtuen vinoutuneesta datasta.

3. Torjunta: Juristin tulee olla tietoinen mahdollisista datan vinoumista ja käyttää monipuolista ja tasapainoista aineistoa arviointien tukena.

20. Unit bias

1. Nimi suomeksi: Yksikkövinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi ehdottaa "vakioita" (esim. sopimuspituuksia tai rangaistuksia), joita käyttäjä hyväksyy kyseenalaistamatta, vaikka ne eivät sovi tilanteeseen.

Esimerkki: Tekoäly ehdottaa aina 12 kuukauden sopimusta, ja juristi hyväksyy sen ajattelematta, että 6 kuukautta olisi tässä tapauksessa parempi.

21. Conservatism bias

1. Nimi suomeksi: Konservatismivinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi reagoida liian vähän uuteen tietoon ja pitää kiinni vanhasta käsityksestä, vaikka uudet todisteet osoittavat muuta.

Esimerkki: Tekoäly arvioi edelleen, että sopimus on pätevä, vaikka uusi oikeuskäytäntö viittaa siihen, että ehdot olisivat kohtuuttomia.

3. Torjunta: Juristin tulee painottaa ajankohtaista ja relevanttia tietoa päätöksenteossa ja pyytää tekoälyä huomioimaan uudet oikeustapaukset tai lakimuutokset.

22. Exaggerated expectation

1. Nimi suomeksi: Liioitellun odotuksen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi ennustaa liian äärimmäisiä lopputuloksia – joko liian positiivisia tai negatiivisia.

Esimerkki: Tekoäly arvioi, että oikeudenkäynnin häviäminen johtaa automaattisesti mittaviin korvauksiin, vaikka todellinen seuraamus on usein maltillisempi.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä todennäköisyysjakaumia tai useita skenaarioita sen sijaan, että tarkastellaan vain ääripäitä.

23. Hedonic recall bias

1. Nimi suomeksi: Hedonisen muistin vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Vaikka tämä vinouma liittyy ensisijaisesti ihmisten subjektiiviseen muistikuvaan, se voi vaikuttaa juristin arvioon esimerkiksi asiakastyytyväsyydestä tai vahingonkorvauksen suuruudesta.

Esimerkki: Juristi arvioi vahingon suuruutta asiakkaan tunteiden perusteella, vaikka tekoäly antaisi objektiivisen arvion todellisesta menetyksestä.

3. Torjunta: Juristin tulisi erottaa subjektiivinen kokemus (esim. tyytymättömyys) objektiivisista vahinkoluvuista ja pyytää tekoälyä arvioimaan faktoja erillään tunneperäisistä tekijöistä.

24. Illusion of validity

1. Nimi suomeksi: Validiteetin illuusio

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi tuottaa hyvin koherentteja mutta virheellisiä arvioita – ja juristi saattaa uskoa niihin liikaa, koska ne *kuulostavat* loogisilta.

Esimerkki: Tekoäly antaa vakuuttavan mutta väärän analyysin sopimusehdon tulkinnasta, ja juristi hyväksyy sen kyseenalaistamatta.

3. Torjunta: Juristin tulisi vaatia lähteitä, perusteita ja tarkistaa, ovatko tekoälyn esittämät tiedot loogisuuden lisäksi myös *oikein*.

25. Impact bias

1. Nimi suomeksi: Vaikutuksen yliarviointi

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi yliarvioida jonkin tapahtuman (esim. oikeustapauksen) emotionaalisen tai taloudellisen vaikutuksen tulevaisuudessa tekoälyn esitystavan perusteella.

Esimerkki: Tekoäly ennustaa, että hävitty oikeudenkäynti johtaisi merkittäviin liiketoimintariskeihin, vaikka vaikutukset voivat todellisuudessa jäädä pieniksi.

3. Torjunta: Juristi voi käyttää skenaarioanalyysiä ja pyytää tekoälyä arvioimaan lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia erikseen.

26. Outcome bias

1. Nimi suomeksi: Lopputulosharha

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi arvioida aiemman päätöksen laatua pelkästään lopputuloksen perusteella, ei sen perusteella, oliko päätös hyvä niillä tiedoilla, joita oli silloin saatavilla.

Esimerkki: Juristi moittii sopimus päätöstä, koska sen seurauksena tuli riita, vaikka päätös oli tehty loogisesti ja huolellisesti.

3. Torjunta: Juristin tulisi arvioida päätösten laatua senhetkisen tiedon, ei jälkikäteisten tapahtumien perusteella. Tekoälyä voi pyytää arvioimaan päätöksen rationaalisuutta ilman lopputulosta.

27. Planning fallacy

1. Nimi suomeksi: Suunnitteluvirhe (tai suunnitteluoptimismi)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi aliarvioi, kuinka kauan tehtävä (esim. oikeudenkäynti, asiakirjan laatiminen) kestää.

Esimerkki: Tekoäly arvioi, että oikeudenkäynti valmistuu kahdessa kuukaudessa, vaikka historialliset tiedot viittaavat kuuden kuukauden keston.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä ottamaan mukaan historialliset toteuma-ajat ja lisätä varoaikaa suunnitelmiin.

28. Restraint bias

1. Nimi suomeksi: Itsekontrollin yliarviointi

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi yliarvioida kykyään olla vaikuttumatta ennakkoluuloista tai tekoälyn esitystavasta.

Esimerkki: Juristi ajattelee, että "ei vaikutu" tekoälyn sävystä tai muotoilusta, vaikka todellisuudessa myönteinen sävy vaikuttaa hänen päätökseensä.

3. Torjunta: Juristin kannattaa olla tietoinen omista taipumuksistaan ja käyttää

rakenteellisia arviointitapoja – esimerkiksi pyytämällä samasta asiasta vaihtoehtoisia tulkintoja ilman vaikuttavaa muotoilua.

29. Sexual overperception bias / underperception bias

1. Nimi suomeksi: Seksuaalisen kiinnostuksen yli-/alitulkitsemissen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tällä vinoumalla ei ole suoraa sovellusta tekoälyn juridiseen päätöksentekoon, mutta se voi olla merkityksellinen esimerkiksi häirintätapauksissa, joissa tekoäly analysoi osapuolten viestintää tai toimia.

Esimerkki: Tekoäly tulkitsee viestinvaihdon puolueettomasti, mutta juristi voi lukea siihen enemmän (tai vähemmän) seksuaalista sävyä kuin olisi objektiivisesti havaittavissa.

3. Torjunta: Juristin tulisi käyttää mahdollisuuksien mukaan objektiivisia kriteerejä tai ulkopuolisia arvioita arvioidessaan viestintää, erityisesti herkkien asioiden kohdalla.

30. Curse of knowledge

1. Nimi suomeksi: Tiedon kirous

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi saattaa olettaa, että muut ymmärtävät käsiteltävää asiaa yhtä hyvin kuin he itse. Tekoäly voi myös tuottaa juridista tekstiä, joka on liian teknistä maallikolle.

Esimerkki: Tekoäly laatii oikeudellisen muistion täynnä termejä, joita asiakas tai juniorijuristi ei ymmärrä. Juristi ei huomaa selittää niitä, koska hän olettaa ymmärryksen olevan yhteinen.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä muotoilemaan selitykset "selkokielellä" tai testata tekstin ymmärrettävyyttä eri kohderyhmillä.

31. Extrinsic incentives bias

1. Nimi suomeksi: Ulkoisten kannustimien vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi olettaa, että muiden toiminta perustuu ulkoiisiin motiiveihin (raha, valta), mutta oma perustuu sisäiseen moraaliin tai oikeudenmukaisuuteen.

Esimerkki: Juristi arvioi vastapuolen toimineen puhtaasti rahallisen hyödyn vuoksi, mutta ei huomioi mahdollisia oikeudellisia tai eettisiä perusteluita.

3. Torjunta: Juristin tulisi tarkastella sekä omaa että muiden toimintaa objektiivisesti ja antaa tekoälylle mahdollisuus arvioida motiiveja neutraalisti.

32. False consensus effect

1. Nimi suomeksi: Valekonsensuksen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi olettaa, että oma mielipide tai tulkinta on yleisesti jaettu.

Esimerkki: Juristi uskoo, että hänen tapaukseensa liittyvä oikeudellinen kanta on "selvä enemmistön näkemys", vaikka oikeuskäytäntö on ristiriitaista.

3. Torjunta: Juristin tulisi pyytää tekoälyltä eri näkökulmia tai kysyä, kuinka yksimielisiä tuomioistuimet ovat asiasta.

33. Illusion of transparency

1. Nimi suomeksi: Läpinäkyvyyden illuusio

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi olettaa, että tekoälyn (tai hänen itsensä) tarkoitus, tunteet tai epäilykset ovat ilmeisiä muille – vaikka ne eivät ole.

Esimerkki: Juristi ajattelee, että asiakas ymmärtää sopimuksen riskit, vaikka näitä ei ole suoraan ilmaistu tai selitetty.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä kirjoittamaan tärkeät kohdat eksplisiittisesti ja varmistaa, että viestintä on selkeää eikä jätä liikaa tulkinnanvaraa.

34. Naïve cynicism

1. Nimi suomeksi: Naiivi kyynisyys

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi olettaa, että muut toimijat ovat enemmän itsekkäitä ja puolueellisia kuin hän itse – ja tekoäly saattaa tukea tätä vinoumaa, jos data on vinoutunutta.

Esimerkki: Juristi uskoo vastapuolen asianajajan toimivan pelkästään strategisista syistä, vaikka tämän kanta on perusteltu.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä esittämään mahdollisimman hyvän version vastapuolen näkökulmasta ("steelman") ja arvioida sitä neutraalisti.

35. Optimism bias

1. Nimi suomeksi: Optimismivinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi arvioida todennäköisyydet liian myönteisesti, erityisesti jos koulutusdata

sisältää enemmän onnistuneita esimerkkejä. Juristi voi myös itse odottaa parasta. Esimerkki: Tekoäly ennustaa suurella varmuudella jutun voittoa, vaikka merkittäviä riskejä on olemassa.

3. Torjunta: Juristin kannattaa pyytää tekoälyltä pessimisti- ja realisti-skenaarioita sekä arvioida niitä yhdessä todennäköisyyksien kanssa.

36. Outgroup homogeneity bias

1. Nimi suomeksi: Ulkoryhmän yhdenmukaisuuden vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly (tai juristi) voi käsitellä esimerkiksi eri etnisten tai ammatillisten ryhmien jäseniä yhtenäisenä massana ja jättää huomiotta yksilölliset erot.

Esimerkki: Tekoäly arvioi kaikki kuluttajavalitukset samalla logiikalla, vaikka yksittäisten asiakkaiden tilanteet eroavat merkittävästi.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä analysoimaan yksilötapaukset erikseen, ei vain ryhmäkohtaisesti.

37. Pessimism bias

1. Nimi suomeksi: Pessimismivinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi arvioida riskit liian suuriksi, erityisesti jos data painottuu epäonnistumisiin tai negatiivisiin lopputuloksiin. Juristi voi puolestaan varautua pahimpaan yliarvioiden uhat.

Esimerkki: Tekoäly ehdottaa sovintoa heti alkuvaiheessa, vaikka jutulla olisi hyvät mahdollisuudet oikeudessa.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää eri riskiskenaarioita sekä tarkistaa datan tasapainoisuuden (onnistumiset vs. epäonnistumiset).

38. Spotlight effect

1. Nimi suomeksi: Valokeilavaikutus

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi liioitella sitä, kuinka paljon hänen sanomisensa, virheensä tai valintansa huomataan – tai kuinka suuresti tekoälyn muotoilu vaikuttaa muiden havaintoihin.

Esimerkki: Juristi pelkää, että asiakas huomaa pienetkin epä johdonmukaisuudet muistiossa, vaikka asiakas ei kiinnitä niihin huomiota.

3. Torjunta: Juristi voi keskittyä sisältöön eikä yksityiskohtiin, joita todennäköisesti ei huomata, ja pyytää objektiivista palautetta kollegoilta tai tekoälyltä.

39. Worse-than-average effect

1. Nimi suomeksi: Keskimääräistä huonompi -vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi aliarvioida omat kykynsä – erityisesti vaikeissa asioissa – ja turvautua tekoölyyn liikaa.

Esimerkki: Juristi olettaa, ettei osaa kirjoittaa tarpeeksi hyvää vastausta vaativaan asiakirjaan, ja kopioi tekoälyn tuottaman version ilman omaa panosta.

3. Torjunta: Juristin tulisi arvioida realistisesti omaa osaamistaan ja käyttää tekoälyä tukena, ei korvikkeena. Reflektointi ja palautteen pyytäminen auttavat.

40. Ambiguity effect

1. Nimi suomeksi: Epäselvyyden välttön vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi saattaa suosia päätöksiä, joissa on enemmän varmuutta – vaikka epäselvempi vaihtoehto olisi potentiaalisesti parempi.

Esimerkki: Juristi ohittaa uuden oikeudellisen strategian, koska sen lopputulos on epävarmempi kuin tutumman ja heikomman ratkaisun.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä riski-hyöty-analyysin kaikista vaihtoehdoista ja tunnistaa, mitkä valinnat perustuvat epämääräisyyden pelkoon eikä faktoihin.

41. Authority bias

1. Nimi suomeksi: Auktoriteettivinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi korostaa tunnettujen lakimiesten tai oikeuslähteiden näkemyksiä sisällön laadusta riippumatta – ja juristi voi uskoa niitä kritiikittä.

Esimerkki: Tekoäly suosittelee ratkaisua, koska se on tunnetun asiantuntijan ehdottama, vaikka perustelut eivät ole vahvoja.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan sisällön argumenttien perusteella eikä pelkästään sen mukaan, kuka ne esittää.

42. Automation bias

1. Nimi suomeksi: Automaatioon luottamisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi luottaa liikaa tekoälyn ehdotukseen ja jättää tarkistamatta sen oikeellisuuden.

Esimerkki: Tekoäly ehdottaa virheellistä lakipykälää tai vanhentunutta ennakkopäätöstä, ja juristi hyväksyy sen sellaisenaan.

3. Torjunta: Juristi tarkistaa aina tekoälyn ehdotukset, erityisesti lähteet, päivämäärät ja juridisen kontekstin.

43. Default effect

1. Nimi suomeksi: Oletusasetuksen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi ehdottaa "oletusratkaisua", jota juristi ei kyseenalaista – vaikka parempiakin vaihtoehtoja olisi.

Esimerkki: Tekoäly tarjoaa mallipohjaista sopimusta ilman räätälöityä analyysiä, ja juristi käyttää sitä suoraan.

3. Torjunta: Juristin tulisi pyytää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja tarkastella, perustuuko tekoälyn ehdotus oletusasetuksiin vai todelliseen arvioon.

44. Dread aversion

1. Nimi suomeksi: Kauhun välttämisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi painottaa pelottavia lopputuloksia (esim. suuri mediahuomio, mainehaitta), mikä vaikuttaa päätöksentekoon enemmän kuin pitäisi.

Esimerkki: Juristi tekee sovintoratkaisun pelätessään negatiivista julkisuutta, vaikka oikeudellinen asema olisi vahva.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan päätöstä tunteista erillään ja esittämään objektiiviset riskit.

45. Framing effect

1. Nimi suomeksi: Kehystämisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi muotoilla saman sisällön eri tavoilla, mikä vaikuttaa juristin tulkintaan.

Esimerkki: "75 % mahdollisuus voittaa" kuulostaa paremmalta kuin "25 % mahdollisuus hävitä", vaikka tiedot ovat samat.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä useita esitystapoja samasta tiedosta sekä neutraalin muotoilun analysointia varten.

46. Hyperbolic discounting

1. Nimi suomeksi: Hyperbolinen diskonttaus

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi valita nopean hyödyn pitkän tähtäimen edun sijaan. Tekoäly voi vahvistaa tätä, jos se painottaa lyhytaikaisia tuloksia.

Esimerkki: Juristi hyväksyy pikaisen sovinnon, vaikka pidempi prosessi voisi tuottaa huomattavasti paremman lopputuloksen.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä pitkän aikavälin analyysin ja verrata sitä lyhyen aikavälin etuun – myös ajallisesti diskontattuna.

47. Compassion fade

1. Nimi suomeksi: Myötätunnon hiipuminen

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi tuottaa enemmän tunnevastetta yksittäiseen uhriin kuin laajempaan joukkoon. Juristi voi kallistua päätökseen, joka vaikuttaa "yksilöön", ei massaan.

Esimerkki: Juristi panostaa yksittäisen asiakkaan tapaukseen vahvasti mutta ohittaa laajemmat yhteiskunnalliset vaikutukset.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä vaikutusarviot yksilön ja väestötason näkökulmasta ja tehdä päätöksen tasapainoisesti.

48. Loss aversion

1. Nimi suomeksi: Tappion karttamisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi suosia strategioita, joissa tappion riski on minimaalinen – vaikka ne tuottaisivat pienemmän voiton. Juristi voi painottaa "älä menetä mitään" - lähestymistapaa.

Esimerkki: Juristi ehdottaa asiakkaille vain varovaisia sopimusehtoja, jotka minimoivat tappioriskit, mutta rajoittavat hyötyjä.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä vertailemaan riskiä ja hyötyä ja osoittamaan, milloin "turvallinen" ei ole paras.

49. Neglect of probability

1. Nimi suomeksi: Todennäköisyyksien laiminlyönti

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi saattaa tehdä päätöksiä tunteiden tai esitystavan perusteella – ei

todennäköisyyksien.

Esimerkki: Juristi suosii erittäin epätodennäköistä, mutta emotionaalisesti latautunutta skenaariota (esim. yllättävä voitto).

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä numeerisia arvoja ja todennäköisyysmatriiseja päätösten tueksi.

50. Non-adaptive choice switching ("hot stove effect")

1. Nimi suomeksi: Ei-sopeutuva päätöksenvaihto ("kuuman hellan efekti")

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi hylätä aiemman hyvän päätöksen, koska siitä seurasi huono lopputulos – vaikka päätös itsessään oli looginen.

Esimerkki: Juristi ei enää käytä tiettyä sopimusmallia, koska yksi asiakas teki siitä riidan, vaikka malli oli juridisesti kestävä.

3. Torjunta: Juristi voi arvioida päätöksen laatua erillään lopputuloksesta ja pyytää tekoälyltä objektiivista analyysiä päätösten logiikasta.

51. Prevention bias

1. Nimi suomeksi: Ennaltaehkäisy painotteinen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi painottaa ehkäisyä liikaa ja vähätellä reagoinnin merkitystä, vaikka molemmat olisivat yhtä tehokkaita.

Esimerkki: Yrityksen juristi käyttää suuren budjetin riskien ehkäisyyn, mutta ei varaa resursseja kriisitilanteisiin.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä vertaamaan ehkäisyn ja reagoinnin kustannus–hyötysuhteita

52. Pseudocertainty effect

1. Nimi suomeksi: Valetäydellisen varmuuden vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi suosia päätöksiä, joissa osa tilanteesta näyttää varmalta, vaikka kokonaisuus sisältää riskejä. Tämä voi johtaa vinoutuneeseen riskinarviointiin.

Esimerkki: Juristi valitsee sopimusratkaisun, joka takaa yhden kohdan varmuuden (esim. toimitusajankohta), vaikka kokonaisuutena sopimus sisältää merkittäviä muita riskejä.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä koko päätösketjun todennäköisyyksien yhteisvaikutuksen analyysiä eikä keskittyä vain osavarmuuksiin.

53. Risk compensation (Peltzman effect)

1. Nimi suomeksi: Riskikorvausilmiö (tai Peltzmanin efekti)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi ehdottaa lisäriskien ottamista, jos käytössä on suojaavia rakenteita, esim. vahvoja ehtoja. Juristi voi alitajuisesti hyväksyä suuremman riskin, koska "suojaus on olemassa".

Esimerkki: Juristi hyväksyy riskialttiin kauppasopimuksen, koska siihen on sisällytetty tiukat vastuuvapauslausekkeet.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä analyysin siitä, muuttaako suojausmekanismi oikeasti riskitasoa vai vain tunnetta turvallisuudesta.

54. Zero-risk bias

1. Nimi suomeksi: Nollariskin vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi valita vaihtoehdon, joka poistaa kokonaan pienen riskin, vaikka toisen vaihtoehdon riskiä voisi vähentää enemmän.

Esimerkki: Juristi suosittelee sopimuksen kohtaa, joka eliminoi 2 %:n riskin kokonaan, sen sijaan että toinen ratkaisu vähentäisi 10 %:n riskin 2 %:iin.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä riskien vertailun numeerisesti ja tarkastella, mihin ratkaisuun liittyy suurin riskin väheneminen kokonaisuudessaan.

55. Action bias

1. Nimi suomeksi: Toimintavinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi saattaa suosia toimintaa (esim. vastausta, kannetta, toimenpidettä), vaikka passiivisuus olisi järkevämpää.

Esimerkki: Juristi tekee kiireessä vastineen tilanteessa, jossa olisi viisaampaa olla reagoimatta ja antaa asian raueta.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä analyysin myös toimettomuuden strategisesta arvosta ja arvioida, onko reagointi tarpeen.

56. Additive bias

1. Nimi suomeksi: Lisäämisvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi saattaa ratkoa ongelmia lisäämällä ehtoja, toimenpiteitä tai tekstiä — vaikka yksinkertaistaminen (esim. poistaminen) olisi tehokkaampaa.

Esimerkki: Juristi lisää jatkuvasti uusia sopimuspykälä riskienhallintaan sen sijaan, että yksinkertaistaisi ja poistaisi ristiriitaisia ehtoja.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä analyysiä siitä, mitä voitaisiin poistaa ratkaisun tehostamiseksi.

57. Decoy effect

1. Nimi suomeksi: Houkuttimen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly saattaa suositella valintaa, joka näyttää paremmalta suhteessa "keinotekoiseen" huonompaan vaihtoehtoon, ei itsearvonsa vuoksi.

Esimerkki: Tekoäly ehdottaa vakuutusta B, koska se näyttää paremmalta kuin huonosti suunniteltu vaihtoehto C, vaikka vaihtoehto A voisi olla paras.

3. Torjunta: Juristi voi tarkastella vaihtoehtoja ilman "houkutinta" ja pyytää tekoälyltä vertailun vain olennaisten vaihtoehtojen välillä.

58. Ballot order effect

1. Nimi suomeksi: Äänestysjärjestysvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly saattaa suosia listassa ensimmäisenä esitettyä vaihtoehtoa, erityisesti jos arviot perustuvat listojen järjestykseen.

Esimerkki: Tekoäly painottaa korkeimmalle sijoitettua ennakkoratkaisua, vaikka alempana olisi relevantimpi.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä lajitelemaan tietoa uudelleen merkityksellisyyden mukaan, ei listausjärjestyksen.

59. Cheerleader effect

1. Nimi suomeksi: Kannustajavaikutus

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi arvioida jonkun asiantuntijaryhmän tai tiimin paremmaksi kuin yksittäisiä jäseniä, vaikka vaikutelma perustuu ryhädynamiikkaan.

Esimerkki: Juristi arvioi ison asianajotoimiston yksittäisen lakimiehen korkeammalle kuin hänen taustansa oikeuttaisi.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan yksilösuorituksia ryhmästä erillään.

60. Compromise effect

1. Nimi suomeksi: Kohtuullistamisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi valita "keskivaihtoehdon", koska se vaikuttaa turvalliselta — ei sen perusteella, että se olisi paras.

Esimerkki: Tekoäly suosittelee "keskitason" korvausvaatimusta, vaikka suurempi tai pienempi olisi oikeudellisesti perustellumpi.

3. Torjunta: Juristi voi tarkastella jokaista vaihtoehtoa itsenäisesti ilman muiden vaikutusta ja pyytää tekoälyltä perustelut jokaiselle.

61. Denomination effect

1. Nimi suomeksi: Nimistövinouma (rahayksikön vaikutus)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly saattaa arvioida varojen tai kustannusten merkitystä niiden nimellisarvon perusteella eikä todellisen ostovoiman mukaan.

Esimerkki: Tekoäly arvioi 10 x 100 € maksuerän raskaammaksi kuin yhden 1 000 € kertamaksun, vaikka summa on sama.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää analyysiä ostovoimasta tai kokonaisvaikutuksesta ilman nimellisarvoihin keskittymistä.

62. Disposition effect

1. Nimi suomeksi: Omistusaseman vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi ehdottaa voittojen realisointia nopeasti ja tappiollisten kohteiden pitämistä liian pitkään — koska ne "voivat vielä palautua".

Esimerkki: Juristi neuvoo pitämään epäedullisen sopimuksen voimassa, koska siihen on jo investoitu aikaa/rahaa.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan päätöksiä tulevien tuottojen eikä menneisyyden perusteella.

63. Distinction bias

1. Nimi suomeksi: Erotteluvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi arvioida eroja liioitellusti, kun vaihtoehtoja vertaillaan rinnakkain — mutta yksin tarkasteltuna ne tuntuisivat samanarvoisilta.

Esimerkki: Juristi vertailee kahta sopimusluonnosta ja kokee toisen selvästi paremmaksi pienistä yksityiskohdista, jotka eivät todellisuudessa vaikuta lopputulokseen.

3. Torjunta: Juristi voi tarkastella kutakin vaihtoehtoa erikseen ja pyytää tekoälyltä erojen merkittävyyden arviointia.

64. Less-is-better effect

1. Nimi suomeksi: Vähemmän on enemmän -vaikutus

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi saattaa suosia "pienempää mutta vaikuttavampaa" ratkaisua, jos sitä tarkastellaan yksittäin, vaikka toinen vaihtoehto olisi objektiivisesti parempi.

Esimerkki: Juristi valitsee korvausvaatimuksen 50 000 € yhdestä vahingosta, mutta hylkää 100 000 € vaatimuksen viidestä, koska se "ei tunnu yhtä vaikuttavalta".

3. Torjunta: Juristi voi vertailla vaihtoehtoja rinnakkain ja pyytää tekoälyä perustelemaan valinnat kokonaishyödyn mukaan.

65. Money illusion

1. Nimi suomeksi: Rahaillusio

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi arvioida rahamääriä nimellisarvona eikä ostovoiman tai inflaation huomioivana arvona.

Esimerkki: Juristi vaatii 10 000 € korvausta menetyksestä vuodelta 2005 ilman inflaatiokorjausta.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä laskemaan summan reaaliarvon ja tekemään korjaukset inflaation mukaan.

66. Phantom effect

1. Nimi suomeksi: Haamuvaikutus

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi suosia vaihtoehtoa, joka näyttää hyvältä verrattuna "haamuratkaisuun" — vaihtoehtoon, jota ei oikeasti ole saatavilla.

Esimerkki: Tekoäly arvioi ratkaisun A hyväksi, koska vaihtoehto B on muka parempi mutta poistettu — vaikka B:tä ei voi valita.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä poistamaan vertailusta mahdottomat vaihtoehdot.

67. Normalcy bias

1. Nimi suomeksi: Normaaliuden vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi olla reagoimatta poikkeustilanteeseen, koska "tällaista ei ole

68. Endowment effect

1. Nimi suomeksi: Omistamisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi yliarvioida oman aseman, oikeudet tai resursseja, koska ne "omistetaan" – ja torjua muutoksia.

Esimerkki: Juristi torjuu sopimukseen tehtyä muutosehdotusta, koska tällä hetkellä voimassa oleva sopimus nähdään liian arvokkaana muutettavaksi.

3. Torjunta: Juristin kannattaa tarkastella sopimusvaihtoehtoja irrallaan nykytilanteesta ja pyytää tekoälyä arvottamaan ne objektiivisesti

[Wikipediabiascodex.com](https://en.wikipedia.org/wiki/Endowment_effect).

69. Escalation of commitment (sunk cost fallacy)

1. Nimi suomeksi: Sitoutumisen eskaloitumisen vinouma (tai uponneen kustannuksen harha)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi jatkaa epäedullista linjaa, koska siihen on jo investoitu paljon aikaa tai resursseja – vaikka uutta dataa vastaan olisikin suunta.

Esimerkki: Juristi jatkaa kalliiseen prosessiin osallistumista, vaikka uudet arvioinnit suosittelevat sovintoratkaisua.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä objektiivisen kriittisen uudelleenarvion seurauksista ja etenemismahdollisuuksista ilman menneisyyteen perustuvaa sitoutumista

[Wikipediabiascodex.com](https://en.wikipedia.org/wiki/Sunk_cost_fallacy).

70. Functional fixedness

1. Nimi suomeksi: Toiminnallinen jähmeys

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi rajoittaa ratkaisujen hakua perinteisiin käyttötapoihin – vaikka luova sovellus voisi olla tehokas.

Esimerkki: Juristi käyttää aina samaa sopimusmallia, vaikka uusi tapa voisi ratketa yksinkertaisemmin ja tehokkaammin.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä ehdottamaan vaihtoehtoisia käyttötarkoituksia tai malleja tavanomaisen ulkopuolelta.

71. Mere exposure effect (familiarity principle)

1. Nimi suomeksi: Pelkkään tuttavuuteen perustuva vinouma
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:
Tekoäly tai juristi voi suosia itselleen tuttua ratkaisua tai lähestymistapaa sen perusteella, että se tuntuu tutulta.
Esimerkki: Juristi valitsee samanlaisen aiemman mallin asiakirjasta, vaikka uusi, tuntemattomampi vaihtoehto olisi toimivampi.
 3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä myös täysin uudenlaisia ratkaisuja ja tarkistaa, ovatko ne perusteltuja vain siksi, että eivät ole tuttuja.
-

72. Plan continuation bias

1. Nimi suomeksi: Suunnitelman jatkamisen vinouma
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:
Tekoäly tai juristi voi jatkaa alkuperäistä suunnitelmaa muuttuneesta tilanteesta huolimatta – vaikka tilanne ei enää sovi.
Esimerkki: Juristi jatkaa korvaushakemuksen viemistä oikeuteen, vaikka uudet faktat viittaavat sovinnon olevan realistisempi vaihtoehto.
 3. Torjunta: Juristi pyytää tekoälyä arvioimaan suunnitelman ajantasaisuutta ja ehdottamaan vaihtoehtoja, kun tilanne on muuttunut.
-

73. Semmelweis reflex

1. Nimi suomeksi: Semmelweis-ilmiö
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:
Tekoäly tai juristi saattaa sulkea pois uuden tiedon tai argumentin, koska se uhkaa vallitsevaa paradigmaa tai ennakkokäsityksiä.
Esimerkki: Juristi jättää huomioimatta uuden ennakkoratkaisun, koska se on ristiriidassa vanhan oikeuskäytännön kanssa.
 3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä esittelemään perustellusti uusia näkökulmia ja varmistamaan, ettei vanha paradigman hierarkia estä relevantin tiedon huomiointia.
-

74. Shared information bias

1. Nimi suomeksi: Jaetun tiedon vinouma
2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:
Ryhmä (tai tekoälyllä tuettu analyysi) voi keskittyä yhteisesti tunnettuihin seikkoihin ja jättää vähemmän jaetun, mutta tärkeän, tiedon huomioimatta.
Esimerkki: Tiimin kaikki jäsenet tukevat sopimuksen ehtoa, koska se on kaikille tuttu – vaikka muualla tiimissä olisi tietoa, joka kyseenalaistaa sen.

3. Torjunta: Juristi pyytää tekoälyä korostamaan yksittäisiä näkökulmia ja erillisessä kanavassa jaettua tietoa, jota ei jaetussa tilassa ole käsitelty.

75. Status quo bias

1. Nimi suomeksi: Nykytilan ylläpitämisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi suosii vallitsevaa tilaa pelon tai epävarmuuden perusteella – vaikka uusi toimiva ratkaisu olisi olemassa.

Esimerkki: Juristi pitää vakiintunutta prosessia voimassa, koska kenties uutta prosessia pidetään riskialttiina.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä vertaamaan nykytilanteen ja vaihtoehtojen kustannuksia ja riskejä neutraalisti [The New Yorker](#).

76. Well-travelled road effect

1. Nimi suomeksi: Tunnetun reitin vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi aliarvioi tutun menetelmän keston ja yliarvioi uuden menetelmän vähiten kokemansa takia.

Esimerkki: Juristi arvioi, että tutun sopimustyyppin laatiminen vie vähemmän aikaa kuin uuden, vaikka uusi voisi olla tehokkaampi.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan eri ratkaisujen realistiset aikatarpeet historiallisten tietojen perusteella.

77. Present bias

1. Nimi suomeksi: Nykyhetken vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi painottaa nykyhetken hyötyjä liikaa tulevien kustannusten tai seurausten kustannuksella.

Esimerkki: Juristi hyväksyy nopeasti sovintotarjouksen, koska se tarjoaa välitöntä hyötyä, vaikka pitkällä aikavälillä oikeudenkäynti voisi tuottaa suuremman hyödyn.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä tuottamaan skenaariovertailun pitkän aikavälin vaikutuksista ja diskontata tulevat arvot objektiivisesti.

78. Reactance

1. Nimi suomeksi: Reaktanssi

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi heijastaa juristin tunnetilaa, jossa hän vastustaa ehdotuksia vain siksi, että

ne rajoittavat hänen valinnanvapauttaan.

Esimerkki: Juristi hylkää oikeuden suosittaman ratkaisun, koska kokee sen pakotetuksi, ei sen sisällön perusteella.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan ehdotuksen arvoa irrallaan sen alkuperästä tai esitystavasta.

Self-perspective

79. Effort justification (sisältäen IKEA-ilmiön)

1. Nimi suomeksi: Ponnistelun oikeuttamisen vinouma (IKEA-efekti)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi tai tekoäly voi yliarvostaa ratkaisua, koska siihen on käytetty paljon aikaa tai vaivaa, ei siksi että se olisi paras.

Esimerkki: Juristi pitää pitkään valmisteltua prosessistrategiaa parempana kuin uutta ehdotusta, koska sen tekemiseen meni kuukausia.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä arvioimaan ratkaisun objektiivista arvoa vaivasta riippumatta.

80. Law of the instrument

1. Nimi suomeksi: Välineen laki ("Jos kaikki, mitä sinulla on, on vasara...")

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly saattaa suosia tuttuja työkaluja (esim. vakiosopimus, vakiomuoto), vaikka ne eivät ole optimaalinen ratkaisu.

Esimerkki: Juristi käyttää joka tilanteeseen samaa vastinepohjaa, vaikka erityistapauksessa vaadittaisiin erilainen lähestymistapa.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä ehdottamaan täysin uusia malleja ja työkaluja ongelmanratkaisuun.

81. Not invented here

1. Nimi suomeksi: Ei keksitty täällä -vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi hylätä hyviä ideoita tai ratkaisuja, koska ne ovat muualta peräisin (esim. toisen juristin tai ulkopuolisen kehittämiä).

Esimerkki: Juristi ei käytä toisen lakitoimiston laatimaa tehokasta sopimusmallia, koska se ei ole "meidän" tekemä.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä arvioimaan ratkaisun laatua ja soveltuvuutta riippumatta sen alkuperästä.

82. Reactive devaluation

1. Nimi suomeksi: Reaktiivinen vähättely

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi hylätä ehdotuksen tai sopimuksen pelkästään siksi, että se tulee vastapuolelta – ei sisällön perusteella.

Esimerkki: Vastapuolen ehdottama sovinto tyrmätään heti, vaikka ehdotus olisi oikeudellisesti järkevä.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan ehdotusta puhtaasti sen sisällön ja oikeudellisen perustelun pohjalta, ilman lähdevaikutusta.

83. Social comparison bias

1. Nimi suomeksi: Sosiaalisen vertailun vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi suosia alaisia, yhteistyökumppaneita tai ehdotuksia, jotka eivät ole uhka hänen omalle asemalleen tai taidoilleen.

Esimerkki: Juristi ei valitse erittäin pätevää asiantuntijaa konsultiksi, koska tämä voisi "varastaa huomion".

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan ehdokkaan pätevyyden ja vaikutuksen objektiivisesti, erillään omasta asemasta tai kilpailuasetelmasta.

84. Agent detection bias

1. Nimi suomeksi: Agenttien havaitsemisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi tulkita epäselvät tilanteet niin, että niihin liittyisi aina tahallinen toimija — vaikka kyseessä olisi sattuma tai järjestelmävirhe.

Esimerkki: Juristi epäilee, että vastapuolen liike on tarkoituksellinen harhaanjohtaminen, vaikka kyseessä voi olla inhimillinen erehdys.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan myös neutraaleja tai tahattomia syitä ilmiölle, ei oletusarvoisesti tahallisia.

85. Availability cascade

1. Nimi suomeksi: Saatavuuskaskadi

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi antaa liikaa painoarvoa toistuvasti julkisuudessa esiintyneille

uskomuksille – ne saattavat tuntua toistuvuutensa myötä totuuksilta riippumatta todellisesta pätevydestä Wikipedialibrary.fiveable.me.

3. Torjunta: Juristi voi haastaa tekoälyn tarjoamaa "yleistä arviota" kysymällä: onko tämä perusteltua objektiivisesti todisteiden valossa, vai perustuuko se yksipuoliseen julkiseen näkyvyyteen?

86. Cognitive dissonance

1. Nimi suomeksi: Kognitiivinen dissonanssi

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi tai tekoäly voi alitajuisesti kokea epämiellyttäväksi ristiriitaisen tiedon ja sivuuttaa sen.

Esimerkki: Juristi jättää huomiotta uuden ennakkotapauksen, joka rikkoo hänen aiemman käsityksensä oikeuskäytännöstä.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä esittämään ristiriititukset näkyvästi ja vertailemaan vanhaa ja uutta tietoa avoimesti.

87. Common source bias

1. Nimi suomeksi: Yhteislähdevinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi yhdistellä tai vertailla tutkimuksia, jotka perustuvat samaan lähteeseen – mikä voi vääristää tuloksia.

Esimerkki: Juristi luottaa useisiin ennakkotapauksiin, vaikka ne kaikki perustuvat samaan lähdeanalyysiin.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä varmentamaan tiedon useista riippumattomista lähteistä.

88. False priors

1. Nimi suomeksi: Väärät ennakkokäsitykset

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Alustavat uskomukset voivat johtaa tekoälyn tai juristin arvioihin, jotka eivät reagoi järkevästi uuteen todisteeseen.

Esimerkki: Juristi epäilee tietämättä, että asiakirja on vilpillinen, koska hänen ennakkokäsityksensä mukaan se vaikuttaa uskottavalta.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä aloittamaan arvioinnin "tabula rasa" -periaatteella, ilman ennakkokäsityksiä.

89. Fluency heuristic

1. Nimi suomeksi: Sujuvuusheuristiikka

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Jos tekoälyn antama analyysi on kuvakieleltään sujuva, juristi saattaa pitää sitä todennäköisemmin oikeana — vaikka se ei ole loogisin.

Esimerkki: Tekoälyn sujuvasti esitetty argumentti hyväksytään sisällön tarkistamatta.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tiivistämättömän, "raakapohjaisen" version asiasta ja tarkistaa loogisuuden erikseen.

90. Groupthink

1. Nimi suomeksi: Ryhmäajattelun vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Ryhmä tai tiimi saattaa vaimentaa kriittisen keskustelun, jos tekoäly nostaa suositun näkemyksen esiin ja kaikki pyrkivät yhtenäisyyteen.

Esimerkki: Juristi hyväksyy tekoälyn esittämän konsensusnäköemyksen ilman haastavia kysymyksiä.

3. Torjunta: Juristi voi varmistaa, että tekoäly esittää myös eri mieltä olevia näkemyksiä ja perustelee ne.

91. Groupshift

1. Nimi suomeksi: Ryhmämuutos-vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Ryhmä päätöksentelee riskisemmin tai varovaisemmin, jos keskustelua dominoiva mieliala suuntautuu johonkin suuntaan.

Esimerkki: Tekoälyn esitys saa koko tiimin ajautumaan riskialttiimpaan kantaan kuin jokainen henkilö erikseen.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä lukemaan argumentit myös vaihtoehtoisista näkökulmista ennen ryhmäkeskustelua.

92. Illusion of explanatory depth

1. Nimi suomeksi: Selitys syvyyden illuusio

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi luulla ymmärtävänsä monimutkaisen juridisen käsitteen perusteellisesti — ja jättää analyysin pinnalliseksi.

Esimerkki: Juristi selittää monimutkaista lakipykälää yksiselitteisesti ja yksinkertaisesti, muttei ymmärrä kaikkea sen soveltamisesta.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä selittämään asianosaiset eri tasoilla (kokonaisuus vs. yksityiskohdat) ja testauttaa ymmärryksen.

93. Illusory truth effect

1. Nimi suomeksi: Harhainen totuuden vaikutus

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Jos väitettä toistetaan usein, se tuntuu todennäköisemmältä — riippumatta totuudesta.

Esimerkki: Tekoäly toistaa saman tosiasian useassa kohdassa, ja juristi hyväksyy sen totuutena ilman lähteiden tarkistusta.

3. Torjunta: Juristi pyytää tekoälyä esittämään lähteen jokaiselle yleiseksi esitetylle väitteelle ja tarkistamaan oikeellisuuden.

94. Probability matching

1. Nimi suomeksi: Todennäköisyyksien vastaavuuden vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi rakentaa strategian, jossa valinnat on "jakautettu" todennäköisyyden mukaan — vaikka optimaalinen valinta olisikin yksiselitteinen.

Esimerkki: Juristi jakaa resurssit eri riidan vaihtoehtoihin symmetrisesti, vaikka yksi on selvästi todennäköisempi.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyltä optimaalista resurssien kohdentamista, ei todennäköisyyksien mukaan "matchaamista".

95. Rhyme as reason effect

1. Nimi suomeksi: Rimmauksen perusteluvaikutus

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Väitteet, jotka rimmaavat ("No risk, no biscuit") voivat tuntua vakuuttavammilta kuin muuten loogiset, mutta rimmaamattomat argumentit.

Esimerkki: Tekoäly käyttää iskulauseenomaista ilmausta — juristi pitää sitä vakuuttavampana kuin perusteetonta lausetta.

3. Torjunta: Juristi voi kiinnittää huomiota argumentin sisältöön, ei sen muotoon, ja pyytää neutraalia esitystapaa.

96. Quantification bias

1. Nimi suomeksi: Kvantifioinnin vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly ja juristi voivat painottaa kvantitatiivisia mittareita (€-määrät, luvut) enemmän kuin laadullisia arvoja (maine, eettisyys).

Esimerkki: Juristi painottaa rahallista korvausta ratkaisevampana kuin oikeudenmukaisuutta.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan sekä numeerisia että laadullisia näkökulmia tasa-arvoisesti.

97. Salience bias

1. Nimi suomeksi: Korostuvien seikkojen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi korostaa dramaattisia tai tunteita herättäviä tietoja ja sivuuttaa tavanomaiset, mutta tärkeät faktat.

Esimerkki: Juristi keskittyy tekoälyn esittämään julkisuutta saanuttaan riskikohtaan, vaikka pienempi, mutta merkittävämpi riski jää huomioimatta.

3. Torjunta: Juristi pyytää tekoälyä esittämään myös "hiljaiset" mutta merkittävät riskit ja vertailemaan niitä keskenään.

98. Saying is believing effect

1. Nimi suomeksi: Sanomisesta tuleminen (Saying is believing)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Jos juristi toistaa tekoälyn ehdotuksia omassa esityksessään, hän voi alkaa sisäistää ne omiksi ajatuksikseen.

Esimerkki: Juristi laatii argumentin koneavusteisesti ja sisäistää sen ilman kritiikkiä.

3. Torjunta: Juristi voi reflektoida ja kriittisesti arvioida tekoälyn ehdotuksia ennen niiden omaksumista.

99. Selection bias

1. Nimi suomeksi: Valintaharha

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi perustaa analyysin epätäydelliseen tai vinoutuneeseen aineistoon, koska valinta ei ole sattumanvarainen.

Esimerkki: Juristi luottaa tekoälyyn ennustusten tekemisessä, vaikka data ei kattanut kiistan osapuolia tasapuolisesti.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan datan edustavuutta ja etsimään täydentävää aineistoa.

100. Subadditivity effect

1. Nimi suomeksi: Aliyhteenlaskennan vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly (ja juristi) arvioi kokonaisuuden todennäköisyyden pienemmäksi kuin osien summan — vaikka osia pitäisi tarkastella yhdessä .

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan osien vaikutuksen kokonaistodennäköisyyteen ja verrata sitä suoraan kokonaisuuteen.

101. Truth bias

1. Nimi suomeksi: Totuusvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi pitää esitettyjä väitteitä totena ilman riittävää tarkistusta, koska luottaa siihen, että tekoäly ei valehtele.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä esittämään lähteet ja perustelut ja itse tarkistaa ne riippumattomasti.

102. Barnum effect (tai Forer effect)

1. Nimi suomeksi: Barnum-efekti (tai Forer-efekti)

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly (tai juristi) voi tuottaa yleispäteviä kuvauksia, jotka tuntuvat henkilökohtaisilta, mikä voi harhauttaa juristia pitämään ehdotuksia osuvampina kuin ne todellisuudessa ovat.

Esimerkki: Tekoäly laatii persoonallisuusanalyysin vastapuolen motiveista, joka on niin yleisluontoinen, että juristi uskoo sen olevan tarkka.

3. Torjunta: Juristi voi arvioida, sisältävätkö ehdotukset konkreettisia, tapauskohtaisia elementtejä vai ovatko ne liian väljäkköjä; pyytää tarkennuksia ja perusteluja.

[Encyclopedia Britannica](#)[Wikipedia](#)

103. Belief bias

1. Nimi suomeksi: Uskomusvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi hyväksyä argumentin sen uskottavuuden perusteella – ei sen loogisuuden tai oikeellisuuden vuoksi.

Esimerkki: Tekoäly esittää loogisesti heikon mutta "tuntuvan" ratkaisun, ja juristi hyväksyy sen subjektiivisesti vakuuttavana.

3. Torjunta: Vaatii, että tekoäly esittää argumentin loogiset perusteet ja lähteet; juristi

arvioi argumentin oikeellisuuden eikä vain mielekkyyden tai uskottavuuden tunnepohjalta.

104. Berkson's paradox

1. Nimi suomeksi: Berksonin paradoksi

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly voi analysoida ehdollisia todennäköisyyksiä johtavassa otoksessa vääristyneesti, mikä voi vaikuttaa juridiseen arviointiin.

Esimerkki: Tekoäly arvioi korrelaation perusteella, että tietyllä ryhmällä on suurempi syyllisyysriski, vaikka otoskoko ja valikoituminen vääristävät kuvaa.

3. Torjunta: Juristi voi arvioida datan keruun tapaa ja kattavuutta ja pyytää analyysiä myös vähemmän ehtoja sisältävien otosten pohjalta.

105. Clustering illusion

1. Nimi suomeksi: Klusteroitumisharha

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly (tai juristi) voi nähdä merkityksellisiä kuvioita satunnaisessa datassa.

Esimerkki: Tekoäly huomaa "kuvion" vapaamuotoisessa todisteen ryhmässä ja arvioi sen osoittavan trendin, vaikka kyseessä on lähinnä sattumaa.

3. Torjunta: Pyytää tekoälyä tuottamaan tilastollisen mallin satunnaisuuden estimoinnista ja varidentiteetistä.

106. Confirmation bias

1. Nimi suomeksi: Vahvistusvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi suuntautua vain vahvistamaan omia ennakko-oletuksia, ja tekoäly voi tukea tätä, jos sen parametrit on asetettu virheellisesti.

Esimerkki: Juristi havaitsee vain ne todisteet, jotka tukevat hänen kantaansa syyllisyydestä, ja ohittaa vastakkaiset faktat.

3. Torjunta: Pyytää tekoälyä esittämään myös vastaväitteet, vaihtoehtoisia selityksiä ja valikoitumattoman analyysin. [Encyclopedia Britannica Wikipedia](#)

107. Congruence bias

1. Nimi suomeksi: Vastaavuusvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly (tai juristi) testaa teorioita vain suoraan eikä huomioi vaihtoehtoisia selityksiä.

Esimerkki: Juristi kysyy tekoälyltä vain "jos syyllinen, miten toimittaisiin", eikä annakaan vaihtoehtoa "jos syytön".

3. Torjunta: Pyytää tekoälyä eksplisiittisesti vertailemaan eri hypoteeseja ja niiden vastaväitettä.

108. Extension neglect

1. Nimi suomeksi: Laajuuden laiminlyönti

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly (tai juristi) ei ota huomioon datan määrää tai laajuutta arvioitaessa merkitystä.

Esimerkki: Pieni otos antaa voimakkaan suosituksen, ja juristi kokee sen merkittäväksi ilman kattavuutta.

3. Torjunta: Pyytää tekoälyä ilmoittamaan otoskoot ja varmistamaan, että johtopäätökset perustuvat riittävän laajaan aineistoon.

109. Gender bias

1. Nimi suomeksi: Sukupuolivinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi aliarvioida jonkun ansioita tai pätevyyttä sukupuolen perusteella.

Esimerkki: Tekoäly ehdottaa miehille enemmän asiantuntijaroolia ja aliarvioi myös naisten näkemyksiä.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä anonymisti arvottamaan ehdokkaita ja tarkistaa dataan perustuvan tasa-arvon.

110. Illusory correlation

1. Nimi suomeksi: Harhainen korrelaatio

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi nähdä yhteyksiä sattumanvaraisten ilmiöiden välillä.

Esimerkki: Juristi yhdistää sattuman perusteella tietyn käyttäytymistyyppin syyllisyyteen, jok'innen oikeudellista pohjaa.

3. Torjunta: Pyytää tekoälyä tilastolliseen testaukseen korrelaation oikeellisuus ja tilanteen analyysi.

111. Information bias

1. Nimi suomeksi: Tiedonhakuvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi tai tekoäly voi hakea tietoa, vaikka se ei vaikuta päätökseen.

Esimerkki: Juristi pyytää tekoälyltä lisää asiakirjoja, vaikka päätös voidaan tehdä jo riittävän perusteellisesti.

3. Torjunta: Pyytää tekoälyä arvioimaan, kuinka lisätieto vaikuttaa päätökseen, ja muuttaa hakustrategiaa perustuen sen arvoon.

112. Observer-expectancy effect

1. Nimi suomeksi: Havainnoijan odotusvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi tai kehittäjä voi vaikuttaa tekoälymalliin odotustensa mukaan (esim. opettamalla väärin tai valikoimalla dataa).

Esimerkki: Juristi alitajuisesti suosii tekoälyltä vastausta, joka sopii hänen näkemykseensä.

3. Torjunta: Käytä validointidataa, jota juristi ei ole itse koonnut, ja pyydä liittymätön arviointivaihe.

113. Overconfidence effect

1. Nimi suomeksi: Yli-itsevarmuus-vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi saattaa uskoa omiin johtopäätöksiinsä liikaa, etenkin kun tekoäly antaa "varman" ehdotuksen.

Esimerkki: Juristi suhtautuu tekoälyn ennusteeseen 99 % varmuudella, vaikka sen luotettavuus on heikko.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyltä epävarmuusarvio, luottamusvälit ja todennäköisyysjakauma ennen päätöstä. [Encyclopedia Britannica Wikipedia](#)

114. Pareidolia

1. Nimi suomeksi: Pareidolia

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi tulkita satunnaisesta datasta merkityksiä – kuten kuvia sopimuslaista piilotetuista signaaleista.

Esimerkki: Juristi näkee "vihan sävyä" asiakirjassa, vaikka kyse on sattumanvaraisista sanoista.

3. Torjunta: Pyydä toinen analyysi ja toista arvio useasta näkökulmasta; varmista, ettei kyse ole harkitusta tulkinnasta.

115. Subjective validation

1. Nimi suomeksi: Subjektiivinen validointi

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi hyväksyy tekoälyn analyysin, koska se vastaa hänen toiveitaan, ei datan perusteella.

Esimerkki: Juristi hyväksyy ratkaisun "koska se tuntuu oikealta", ei koska data tukee sitä.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyltä selkeät perusteet ja lähteet, ja arvioi niitä erillään omasta intuitiosta.

116. Survivorship bias

1. Nimi suomeksi: Selviytyjävinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi keskittyy vain menestyneeseen aineistoon ja jättää epäonnistuneet tapaukset huomiotta.

Esimerkki: Juristi perustaa ennusteen menestyneisiin ennakkotapauksiin, vaikka epäonnistuneet vastaavat eivät näy tilastossa.

3. Torjunta: Pyytä tekoälyä sisällyttämään myös "hävinneet" tapaukset analyysiin ja arvioimaan eroavaisuudet.

117. Unconscious bias (implicit bias)

1. Nimi suomeksi: Alitajuntainen eli implisiittinen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi toimia stereotyyppien mukaan huomaamattaan – ja tekoäly voi ladata tai vahvistaa samat vinoumat.

Esimerkki: Juristi arvioi asiakkaan osaamista sukupuolen tai ulkonäön perusteella ilman tietoista ajatusta.

3. Torjunta: Käytä anonymisoituja aineistoja ja testaa päätedataa erilaisilla demografisilla ryhmillä tasa-arvon varmistamiseksi.

118. Value selection bias

1. Nimi suomeksi: Arvojen valintavinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi suosia numeerisia arvoja, vaikka laadulliset näkökulmat (esim. maine, periaatteet) ovat tärkeitä.

Esimerkki: Juristi korostaa sopimuksessa rahallisia ehtoja ja sivuuttaa merkittävän eettisen sopimuksen.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä mukaan kvalitatiivinen arviointi kuten eettisyys, asiakasarvo ja juridinen integriteetti.

119. Apophenia

1. Nimi suomeksi: Apofenian vinouma / *Apofenia* Taustaa & lisätiedot: Apofenian käsite tarkoittaa merkityksellisten kuvioiden tunnistamista satunnaisessa datassa [Encyclopedia Britannica Wikipedia+1](#).

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly (tai juristi) voi nähdä merkityksiä, kuvioita tai yhteyksiä satunnaisessa datassa — jotka eivät oikeasti liity toisiinsa. Tämä voi johtaa harhaan, jos systemaattista analyysiä ei tehdä.

Esimerkki: Tekoäly tunnistaa toistuvan sanamuodon eri sopimusversioissa ja ehdottaa, että se viittaa tietoisesti valittuun strategiaan, vaikka kyseessä on vain tyyliseikka.

3. Torjunta: Juristi voi pyytää tekoälyä arvioimaan tilastollista todennäköisyyttä "löydetylle" kuviolle ja tarkistamaan, voiko sama ilmiö esiintyä satunnaisesti.

120. Assumed similarity bias

1. Nimi suomeksi: Oletettu samankaltaisuusvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly voi olettaa, että eri toimijat (esimerkiksi sopimusosapuolet, tuomarit, asiakkaat) ajattelevat samalla tavalla, koska se perustaa ennusteensa liian yhtenäisiin lähtöoletuksiin.

Esimerkki: Tekoäly voi olettaa, että kaksi eri juristia suhtautuvat riskinottoon samalla tavalla, koska heidän profiilinsa ovat muuten samankaltaisia.

3. Torjunta: Juristin tulee huomioida yksilölliset erot ja ohjeistaa tekoälyä huomioimaan kontekstuaaliset muuttujat (esim. kulttuuri, kokemustaso, aikapaine). Myös eksplisiittiset vastakysymykset auttavat havaitsemaan oletuksia.

121. Context neglect bias

1. Nimi suomeksi: Kontekstin sivuuttamisvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly saattaa antaa suosituksia tai arvioita ottamatta huomioon inhimillistä tai organisatorista kontekstia (esimerkiksi aikapaineet, asiakassuhteet tai kulttuurierot).

Esimerkki: Tekoäly ehdottaa muodollista riitaprosessia tilanteessa, jossa yritysasiakkaan kanssa olisi järkevämpää hakea kompromissia liiketoimintasuhteen säilyttämiseksi.

3. Torjunta: Juristin tulee antaa riittävästi taustatietoa tekoälylle tai käyttää järjestelmiä, joissa kontekstietä on eksplisiittisesti mallinnettu.

122. Domain neglect bias

1. Nimi suomeksi: Toimialatuntemuksen sivuuttamisvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly saattaa soveltaa yleisjuridista logiikkaa tilanteissa, jotka vaativat erityisalan asiantuntemusta (esimerkiksi lääke-, energia- tai finanssioikeus).

Esimerkki: Tekoäly antaa väärän tulkinnan energia-alan sääntelystä, koska se ei huomioi alan erityisiä lupaehtoja tai teknistä kontekstia.

3. Torjunta: Juristi voi torjua tämän käyttämällä alakohtaisesti koulutettua tekoälyä tai validoimalla ehdotukset erikoisasiantuntijalla.

123. Embodiment bias

1. Nimi suomeksi: Ruumiillisuusvinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly voi tehdä virheellisiä oletuksia ihmisten käyttäytymisestä tai päätöksistä, koska se ei ymmärrä kehon vaikutusta ajatteluun (esimerkiksi sukupuoli, ikä, vammaisuus).

Esimerkki: Tekoäly ei huomioi, että vammainen työntekijä ei voi toimia samalla tavalla kuin normatiivinen malli olettaa, mikä johtaa syrjivään tulkintaan työlainsäädännöstä.

3. Torjunta: Tekoälyä käytettäessä on varmistettava, että mallit eivät perustu normatiivisiin oletuksiin vaan huomioivat diversiteetin.

124. Form function attribution bias

1. Nimi suomeksi: Muoto-toiminto -attribuutiovinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Käyttäjät voivat virheellisesti olettaa, että tekoälyn ulkoasu tai käyttöliittymä kuvastaa sen toiminnallisuutta tai pätevyyttä.

Esimerkki: Juristi uskoo tekoälyratkaisun olevan "älykkäämpi", koska se näyttää ammattimaisemmalta, vaikka sen looginen päättely on heikompi kuin toisen järjestelmän.

3. Torjunta: Juristin on arvioitava tekoälyn laatua sisällön eikä ulkoasun perusteella — esimerkiksi pyytämällä perusteluja ja lähdeviitteitä.

125. G.I. Joe fallacy

1. Nimi suomeksi: G.I. Joe -harha

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Ajatellaan, että pelkkä tietoisuus kognitiivisista vinoumista riittää niiden välttämiseen – myös tekoälyn suunnittelussa ja käytössä.

Esimerkki: Juristi uskoo, että koska hän *tietää* mitä on vahvistusvinouma, hän ei voi itse siihen langeta tekoälyä käyttäessään – mutta silti hyväksyy vinoutuneen suosituksen.

3. Torjunta: Pelkkä tieto ei riitä – juristin täytyy järjestelmällisesti tarkastaa päättelyketjut, vaihtoehdot ja data. Myös ulkopuolinen validointi voi olla tarpeen.

126. Group attribution error

1. Nimi suomeksi: Ryhmän attribuutiovirhe

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly tai juristi voi virheellisesti olettaa, että yksittäisen ryhmän jäsenen ominaisuudet tulisivat suoraan ryhmästä – tai päinvastoin.

Esimerkki: Jos yksi asiantuntija ryhmässä tekee huonon ratkaisun, juristi voi yleistää, että koko ryhmä on amatöörimäinen.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä arvioimaan yksilötietoja ja ryhmätietoja erikseen, ja vahvista erilaisten jäsenten näkemyksiä tasapuolisesti

127. Hostile attribution bias

1. Nimi suomeksi: Vihamielisyyden tulkintavinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly tai juristi voi tulkita toisen osapuolen viestinnän tai toiminnan vihamieliseksi, vaikka se olisi neutraalia.

Esimerkki: Tekoäly havaitsee tietyn sanan käytön aggressiivisena ilmaisuena, mikä johtaa juristin liian jyrkkään reaktioon.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyltä neutraali sävyanalyysi ja kehoita juristia harkitsemaan ensin dialogin kanssapuolen positiivisia intentioita

128. Illusion of control

1. Nimi suomeksi: Kontrollin illuusio
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:
Juristi voi uskoa vaikuttavansa oikeudellisiin lopputuloksiin enemmän kuin todellisuudessa pystyy, etenkin kun tekoäly antaa "ennusteita".
Esimerkki: Juristi luulee que AI:n ennusteiden avulla hän ohjaa tuomarin päätöstä, vaikka kyse on ulkopuolisista tekijöistä.
 3. Torjunta: Pyydä tekoälyltä arvion epävarmuudesta ja muistutus siitä, että ennusteet eivät ole hallittavissa.
-

129. Intentionality bias

1. Nimi suomeksi: Intentionalisuusvinouma
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:
Juristi voi nähdä tahallisuutta teoissa, jotka ovat olleet vahinkoja tai virheitä. Tekoäly voi tukea tätä, jos se epäselvästi neutraalisti käsittelee epäreiluja tilanteita.
Esimerkki: Tekoäly arvioi sopimusrikkeen tahalliseksi, koska kieliasu on tiukka, vaikka kyseessä on tekninen virhe.
 3. Torjunta: Pyydä tekoälyä antamaan vaihtoehtoisia selityksiä — sekä tarkoituksellinen että tahaton — ja analysoi ne erikseen.
-

130. Just-world fallacy

1. Nimi suomeksi: Oikeudenmukaisen maailman harha
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:
Juristi saattaa olettaa, että tapahtui oikeudenmukainen lopputulos, koska se "vain tuntuu oikealta" — tekoäly voi vahvistaa tätä harhaa tuottamalla selityksiä.
Esimerkki: Jos syyllinen jää vapaaksi, juristi jatkaa puolusteluaan sillä, että "hän teki jotain väärin aiemmin, se riitti".
 3. Torjunta: Pyydä tekoälyä esittämään miten oikeuskäytäntö ja todisteet tukevat juuri nykykäytäntöä – älä perustu intuitioon.
-

131. Motonormativity (windshield bias / car blindness)

1. Nimi suomeksi: Liikenneajattelu-vinouma
2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:
Tekoäly voi aliarvioida liikenteeseen (autoiluun) liittyviä riskejä, koska oletukset perustuvat normatiivisiin malleihin.
Esimerkki: Juristi voi vähätellä liikenneonnettomuuksiin liittyviä vastuukysymyksiä, koska ne ovat "tavallisia", kohtaamatta uutta dataa tai asiayhteyttä.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä huomioimaan tilastollinen data ja monipuoliset liikennetapaukset sen sijaan, että luottaa normitettyyn näkemykseen.

132. Plant blindness

1. Nimi suomeksi: Kasviluuppauksen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly ja juristi voivat sivuuttaa elinympäristöön liittyviä näkökulmia, koska ne eivät ole "ihmiskeskeisiä".

Esimerkki: Ympäristölainsäädännössä tekoäly unohtaa suojelun, kun painotus on vain ihmistoimien sääntelyssä.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä sisällyttämään ekologinen näkökulma ja viitattava ympäristölaki, eivät pelkästään sopimuskäytännöt.

133. Pro-innovation bias

1. Nimi suomeksi: Innovaatioprekarointi-vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi liioitella uuden teknologian (ml. tekoälyn) hyödyllisyyttä eikä tunnista sen rajoituksia.

Esimerkki: Juristi luottaa automaattiseen sopimusanalyysiin liikaa, vaikka se ei huomioi kontekstuaalista nyanssia.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä esittämään rajoituksia ja epävarmuuksia, eikä vain vahvuuksia.

134. Proportionality bias

1. Nimi suomeksi: Proportionaaliuden vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi odottaa suurta syytä suurille tapahtumille — tekijän motiivia voi liioitella — ja tekoäly voi vahvistaa tätä.

Esimerkki: Jos vakava oikeusrikkomus tapahtuu, juristi uskoo, että taustalla on suuri salaliitto, vaikka kyseessä voi olla yksittäinen erehdys.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä tarjoamaan myös yksinkertaisempia selityksiä ja vaihtoehtoja riippumatta vakavuuden vaikutelmasta.

135. Puritanical bias

1. Nimi suomeksi: Puritaaninen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi saattaa nähdä rikkomuksen moraalisenä loukkauksena sen kontekstin sijasta – tekoäly voi toistaa hahmot ilman laajempaa ymmärrystä.

Esimerkki: Tekoäly arvioi rikoksen olevan moraalittomuus, juristi korostaa moraalia eikä sosiaalista taustaa.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä analysoimaan sekä sosiaalinen tausta että motiivit objektiivisesti.

136. Surrogation

1. Nimi suomeksi: Surrogaattiarvioinnin vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi alkaa käsitellä mittaria (esim. tuotto) itseään päämääränä eikä osana laajempaa strategiaa.

Esimerkki: Tekoäly optimoi sopimuksen hinnan maksimaaliseen tulokseen – juristi unohtaa eettiset tai prosessuaaliset periaatteet.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä huomioimaan strateginen tavoite mittarin sijaan ja arvioimaan kokonaisuutta.

137. System justification

1. Nimi suomeksi: Järjestelmän oikeuttamisen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi pyrkii puolustamaan vallitsevaa järjestelmää tai käytäntöä, vaikka se olisi epäoikeudenmukainen.

Esimerkki: Juristi torjuu reformihat ruokasopimuksia, koska "näin asiat on aina tehty".

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä arvioimaan järjestelmän uudistustarpeet ja perustelevaan muutokset objektiivisesti.

138. Teleological bias

1. Nimi suomeksi: Teleologinen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Juristi voi nähdä tarkoituksellisia syitä ilmiöille, vaikka kyseessä on sattuma tai monisyinen ilmiö.

Esimerkki: Tekoäly päätteli, että lainsäädäntö on muotoiltu juuri rikoksen estämiseksi tietyllä tavalla — vaikka taustalla oli poliittisia kompromisseja.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä arvioimaan myös ei-teleologisia selityksiä ja analysoimaan historian kontekstia.

139. Turkey illusion

1. Nimi suomeksi: Kalkkunailmiö

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn:

Tekoäly tai juristi voi luottaa jatkuvuuteen ilman odottamatonta murrosta.

Esimerkki: Juristi arvioi että sopimusstrafi jatkuu samaan malliin, vaikka uusi lainsäädäntö tai asetus muuttaisikaan pelin säännöt äkillisesti.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä huomioimaan skenaariot, joissa trendi voi katketa ja arvioimaan riskejä myös epätodennäköisille muutoksille.

140. Actor-observer bias

1. Nimi suomeksi: Aktööri–havainnoija-vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Juristi suosii tilanteellisia selityksiä omalle toiminnalleen, mutta attribuoi muiden käyttäytymisen sisäisiin piirteisiin – tekoäly voi tukea tätä jakautumista antamalla erilaisia selityksiä eri osapuolille

3. Torjunta: Juristi voi pyytää arvioita neutraaleista näkökulmista ja sisällyttää molemmat näkökulmat systemaattiseen analyysiin.

141. Defensive attribution hypothesis

1. Nimi suomeksi: Puolusteinen attribuutioteoria

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Vakavissa tapauksissa tekoäly voi ylitriovioida syyllisyyden, jos malli on koulutettu reaktivoimaan esimerkiksi julkista paineeseen.

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä perustelemaan syyt epäsymmetrisesti ja vertailemaan kevyempiä sekä raskaimpia tapauksia samalla skaalalla.

142. Egocentric bias

1. Nimi suomeksi: Egosentrinen vinouma

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Juristi voi muistaa menneet onnistumisensa parempina kuin ne olivat, ja tekoäly voi vahvistaa tätä, jos se perustuu subjektiiviseen syöttöön.

3. Torjunta: Tarvitaan objektiivinen arkistointi ja vertailu todellisiin tuloksiin – tekoäly voi auttaa tuomaan esiin faktapohjaiset datat tapahtumista.

143. Experimenter's/expectation bias

1. Nimi suomeksi: Tutkijan/odotusten vinouma
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:
Kun juristi määrittelee parametrit, hän voi alitajuisesti ohjata tekoälyä toivottuun lopputulokseen.
 3. Torjunta: Tarvitaan riippumatonta testausdataa ja validointia, jossa käyttäjä ei tiedä tavoitenäkökulmaa.
-

144. False uniqueness bias

1. Nimi suomeksi: Väärä ainutlaatuisuuden harha
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:
Juristi voi pitää omaa tapaustaan poikkeuksellisena, ja tekoäly voi luoda tätä tukevaa arviota, vaikka vastaavia tapauksia on runsaastikin.
 3. Torjunta: Pyydä vertailua laajasta datasta ja objektiivinen klusterointi osoittamaan tapaustyyppit.
-

145. Fundamental attribution error

1. Nimi suomeksi: Perusattribuutiovirhe
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:
Tekoäly tai juristi voi yliarvioida vastapuolen taipumukset persoonaan, eikä riittävästi huomioi tilanteiden vaikutuksia
 3. Torjunta: Tarvitaan systemaattinen arvio sekä tilanteellisista että persoonaan liittyvistä selityksistä, ja tekoälyltä vaateuymmärrys molemmista.
-

146. Ingroup bias

1. Nimi suomeksi: Sisäryhmävinouma
 2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:
Tekoälymallia tai juristia voi painottaa samaan organisaatioon tai ryhmään kuuluvien etuja – esimerkiksi omien asianajajien näkemyksiä – yli riippumattoman kriittisen tarkastelun.
 3. Torjunta: Varmista neutraali analyysi myös ulkopuolisten näkökulmasta.
-

147. Objectivity illusion

1. Nimi suomeksi: Objektiivisuusilluusio
2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:
Juristi voi uskoa olevansa objektiivinen ja puolueeton – ja tekoäly voi ylläpitää tätä

harhaa, ellei kriittisesti kyseenalaista oman objektiivisuuden rajoja.

3. Torjunta: Ulkopuolinen tarkastus, reflektiotehtävät ja säännöllinen bias-analyysi auttavat purkamaan tätä harhaa.

148. Ostrich effect

1. Nimi suomeksi: Strutsi-ilmiö

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Juristi tai järjestelmä voi jättää huomiotta potentiaaliset riskit tai heikkoudet analyysissä peläten psyykkistä kuormitusta.

3. Torjunta: Tekoäly voi tuoda esiin "mitä jos" -ankkurin ja pakolliset riskikohtien esitykset.

149. Outgroup favoritism

1. Nimi suomeksi: Ulkoryhmämyönteisyys

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Tekoäly voi virheellisesti painottaa ulkopuolisryhmän etuja – esimerkiksi kliimppaa asiakkaan, joka ei kuulu omaan ryhmään – mikä vääristää arvioita.

3. Torjunta: Pyydä neutraalia vertailua, jossa kaikki tahot arvioidaan samalla kriteeristöllä.

150. Pygmalion effect

1. Nimi suomeksi: Pygmalion-efekti

2. Vaikutus tekoälyn päättelyyn juridiikassa:

Korkeat odotukset (esim. tuomioistuimen tai juristin usko menestykseen) voivat parantaa suorituskykyä tai strategiaa, mutta voivat myös luoda harhaisia itseään toteuttavia ennusteita

3. Torjunta: Pyydä tekoälyä tuomaan esiin realistiset odotukset, riski-arvio ja potentiaalinen yliodotusten vaara.